

ภูมิอากาศจังหวัดอุบลราชธานี

ที่ตั้งและอาณาเขต

จังหวัดอุบลราชธานีตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางของประเทศไทย อยู่สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง 123 เมตร มีเนื้อที่ทั้งสิ้นประมาณ 16,112.65 ตารางกิโลเมตร หรือ 10.07 ล้านไร่ และอยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ 629 กิโลเมตร ซึ่งมีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	จังหวัดอำนาจเจริญ จังหวัดยโสธร และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
ทิศใต้	ติดต่อกับ	จังหวัดศรีสะเกษ ราชอาณาจักรกัมพูชา และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	จังหวัดศรีสะเกษและจังหวัดยโสธร

ลักษณะภูมิประเทศ

พื้นที่โดยทั่วไปของจังหวัดอุบลราชธานีเป็นที่ราบสูงลาดเอียงไปทางทิศตะวันออก โดยมีแม่น้ำโขงเป็นแนวกันเขตแดนระหว่างจังหวัดอุบลราชธานีกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และมีแม่น้ำชีไหลมาบรรจบกับแม่น้ำมูลที่อำเภอเมืองอุบลราชธานี ซึ่งแม่น้ำมูลจะไหลผ่านกลางจังหวัดจากทิศตะวันตกมายังทิศตะวันออกแล้วไหลลงสู่แม่น้ำโขงที่อำเภอโขงเจียม ส่วนบริเวณชายแดนตอนใต้มีภูเขาสลับซับซ้อนหลายแห่ง โดยมีเทือกเขาบรรทัดและเทือกเขาพนมดงรักเป็นแนวกันเขตแดนระหว่างจังหวัดอุบลราชธานีกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและราชอาณาจักรกัมพูชา

ลักษณะภูมิอากาศ

ลักษณะภูมิอากาศของจังหวัดอุบลราชธานี ขึ้นอยู่กับอิทธิพลของมรสุมที่พัดประจำฤดูกาล 2 ชนิด คือ มรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งพัดพามวลอากาศเย็นและแห้งจากประเทศจีนเข้าปกคลุมประเทศไทยตั้งแต่ประมาณกลางเดือนตุลาคมถึงประมาณเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งอยู่ในช่วงฤดูหนาวของประเทศไทย ทำให้จังหวัดอุบลราชธานีมีอากาศหนาวเย็นและแห้งทั่วไป และมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ที่พัดพามวลอากาศชื้นจากทะเลและมหาสมุทรเข้าปกคลุมประเทศไทยในช่วงฤดูฝน (ประมาณกลางเดือนพฤษภาคมถึงประมาณกลางเดือนตุลาคม) ทำให้มีฝนตกชุกทั่วไป

ฤดูกาล

ฤดูกาลของจังหวัดอุบลราชธานี พิจารณาตามลักษณะของลมฟ้าอากาศของประเทศไทยสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ฤดู ดังนี้

ฤดูหนาว เริ่มต้นประมาณกลางเดือนตุลาคมถึงประมาณกลางเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งเป็นช่วงที่มรสุมตะวันออกเฉียงเหนือพัดปกคลุมประเทศไทย อากาศโดยทั่วไปจะหนาวเย็นและแห้ง โดยมีอากาศหนาวจัดในบางวัน และเดือนที่มีอากาศหนาวมากที่สุดจะอยู่ในช่วงเดือนธันวาคมถึงมกราคม แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับอิทธิพลของบริเวณความกดอากาศสูงจากประเทศจีนที่แผ่ลงปกคลุมประเทศไทยในช่วงดังกล่าวด้วย

ฤดูร้อน เริ่มต้นประมาณกลางเดือนกุมภาพันธ์ถึงกลางเดือนพฤษภาคม ซึ่งเป็นที่มีอากาศร้อนอบอ้าวโดยทั่วไป โดยเฉพาะเดือนเมษายนจะเป็นเดือนที่มีอากาศร้อนอบอ้าวที่สุดของปี

ฤดูฝน เริ่มต้นประมาณกลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม เป็นช่วงที่มรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดเอาความชื้นจากทะเลและมหาสมุทรมาปกคลุมประเทศไทย ประกอบกับในช่วงดังกล่าวร่องความกดอากาศต่ำที่พัด

อยู่บริเวณภาคใต้ของประเทศไทยจะเลื่อนขึ้นมาพาดผ่านบริเวณภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ทำให้อากาศเริ่มชุ่มชื้นและมีฝนตกชุกตั้งแต่ประมาณกลางเดือนพฤษภาคมเป็นต้นไป โดยเฉพาะเดือนสิงหาคมเป็นเดือนที่มีฝนตกชุกหนาแน่นมากที่สุดในรอบปี แต่อย่างไรก็ตามนอกจากปัจจัยดังกล่าวที่ทำให้มีฝนตกชุกแล้วยังขึ้นอยู่กับอิทธิพลของพายุหมุนเขตร้อนที่เคลื่อนตัวเข้าใกล้หรือเข้าสู่ประเทศไทยในช่วงดังกล่าวด้วย

อุณหภูมิ

ลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดอุบลราชธานีส่วนใหญ่เป็นที่ราบสูงและมีเทือกเขาสลับ ซับซ้อน ทำให้อากาศค่อนข้างร้อนอบอ้าวในช่วงฤดูร้อน และในช่วงฤดูหนาวจะมีอากาศค่อนข้างหนาวเย็น โดยอุณหภูมิเฉลี่ยตลอดทั้งปี 27.4 องศาเซลเซียส อุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 22.6 องศาเซลเซียส และอุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 33.4 องศาเซลเซียส เดือนเมษายนเป็นเดือนที่มีอากาศร้อนอบอ้าวมากที่สุดในรอบปี ซึ่งเคยวัดอุณหภูมิสูงสุดได้ 42.6 องศาเซลเซียส เมื่อวันที่ 15 เมษายน 2559 ส่วนในช่วงฤดูหนาวจะมีอากาศหนาวที่สุดในเดือนมกราคมวัดอุณหภูมิต่ำที่สุดได้ 6.7 องศาเซลเซียส เมื่อวันที่ 30 ธันวาคม 2518 (ที่สถานีอุตุนิยมวิทยาเกษตรอุบลราชธานี)

ฝน

โดยพื้นที่บริเวณทางตอนเหนือต่อเนื่องถึงพื้นที่ทางด้านตะวันออกของจังหวัดเป็นบริเวณที่มีฝนตกชุกมากกว่าบริเวณอื่น ๆ ซึ่งปริมาณฝนเฉลี่ยตลอดทั้งปีของจังหวัดอุบลราชธานีอยู่ระหว่าง 1,600 - 1,800 มิลลิเมตร โดยเฉพาะพื้นที่ทางด้านตะวันออกของจังหวัด ส่วนพื้นที่ทางด้านตะวันตกของจังหวัดเป็นบริเวณที่มีฝนน้อย ปริมาณฝนส่วนใหญ่ต่ำกว่า 1,500 มิลลิเมตร โดยเฉพาะบริเวณอำเภอเขื่อนในและวารินชำราบ สำหรับปริมาณฝนเฉลี่ยตลอดทั้งปีของจังหวัดอุบลราชธานี 1,626.9 มิลลิเมตร และมีจำนวนวันที่ฝนตก 121 วัน โดยเดือนกันยายนเป็นเดือนที่มีฝนตกชุกมากที่สุดในรอบปี มีปริมาณฝนเฉลี่ย 314.3 มิลลิเมตร และมีฝนตก 20 วัน ปริมาณฝนมากที่สุดใน 24 ชั่วโมง วัดได้ 254.3 มิลลิเมตร เมื่อวันที่ 21 สิงหาคม 2530 (ที่สถานีอุตุนิยมวิทยาเกษตรอุบลราชธานี)

พายุหมุนเขตร้อน

พายุหมุนเขตร้อนที่เคลื่อนตัวผ่านหรือเข้าสู่จังหวัดอุบลราชธานี มีแหล่งกำเนิดจากทะเลจีนใต้และมหาสมุทรแปซิฟิกเหนือด้านตะวันตก โดยเคลื่อนตัวผ่านประเทศเวียดนาม กัมพูชา และลาวก่อนจะเข้าสู่ประเทศไทย ทำให้พายุหมุนเขตร้อนอ่อนกำลังเป็นพายุดีเปรสชันเป็นส่วนใหญ่ ทำให้ไม่ก่อให้เกิดความเสียหายมากนัก แต่ยังคงทำให้เกิดฝนตกหนักถึงหนักมากจนก่อให้เกิดน้ำท่วมฉับพลันได้ สำหรับช่วงเวลาที่พายุหมุนเขตร้อนเคลื่อนตัวผ่านจังหวัดนี้ เริ่มตั้งแต่เดือนมิถุนายนเป็นต้นไปจนถึงเดือนพฤศจิกายน โดยเฉพาะเดือนกันยายนถึงเดือนตุลาคมเป็นช่วงที่พายุหมุนเขตร้อนมีโอกาสเคลื่อนเข้าสู่จังหวัดนี้ได้มากที่สุด

จากสถิติในคาบ 72 ปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2494-2565 พบว่า พายุหมุนเขตร้อนที่เคลื่อนตัวผ่านจังหวัดอุบลราชธานี มีทั้งหมด 30 ลูก โดยเคลื่อนเข้ามาขณะที่มีกำลังแรงเป็นพายุโซนร้อน จำนวน 3 ลูก คือพายุโซนร้อนที่อ่อนกำลังลงจากไต้ฝุ่น CHANTHU ในวันที่ 13 มิถุนายน 2547, พายุโซนร้อนที่อ่อนกำลังลงจากไต้ฝุ่น XANGSANG ในวันที่ 2 ตุลาคม 2549 และพายุโซนร้อนที่อ่อนกำลังลงจากไต้ฝุ่น NORU ในวันที่ 28 กันยายน 2565 และอีก 27 ลูกมีกำลังแรงเป็นพายุดีเปรสชัน โดยเคลื่อนเข้ามาในเดือนมิถุนายน 2 ลูก (2509, 2515) เดือนกรกฎาคม 1 ลูก (2521) เดือนกันยายน 12 ลูก (2498, 2512, 2515(2), 2525, 2528, 2540, 2548, 2552, 2556, 2558, 2559) เดือนตุลาคม 10 ลูก (2495, 2504(2), 2506, 2510, 2527, 2531, 2533, 2535, 2563) และเดือนพฤศจิกายน 2 ลูก (2527, 2539)

ที่ตั้งสถานีอุตุนิยมวิทยาในจังหวัดอุบลราชธานี

สภาวะอากาศที่จัดทำขึ้นทั้งหมดนี้รวบรวมจากผลการตรวจอากาศของสถานีตรวจอากาศอุบลราชธานี (ประมาณละติจูด $15^{\circ} 15'$ เหนือ ลองจิจูด $104^{\circ} 52'$ ตะวันออก สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง 122 เมตร) และ สถานีอุตุนิยมวิทยาเกษตรอุบลราชธานี (ประมาณละติจูด $15^{\circ} 14' 20.9''$ เหนือ ลองจิจูด $105^{\circ} 1' 24.6''$ ตะวันออก สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง 130 เมตร) ได้ทำการตรวจสอบประกอบอุตุนิยมวิทยาต่าง ๆ วันละ 8 เวลา คือ 01.00, 04.00, 07.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00 และ 22.00 น. แล้วส่งรายงานผลการตรวจไปยัง กรมอุตุนิยมวิทยาเพื่อรวบรวมและจัดทำข้อมูลสถิติในรอบ 30 ปี ซึ่งสามารถติดต่อขอข้อมูลต่าง ๆ ได้โดยตรงกับ สถานีฯ ตามที่อยู่ดังนี้

สถานีตรวจอากาศอุบลราชธานี ตั้งอยู่ในกองบิน 21 ถนนอุปถัมภ์ อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี 34000 โทร. (045) 242033

สถานีอุตุนิยมวิทยาเกษตรอุบลราชธานี ตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 12 ตำบลท่าช้าง อำเภอสว่างวีระวงศ์ จังหวัดอุบลราชธานี 34190 โทร. (045) 242565

หมายเหตุ

- สถิติภูมิอากาศที่เป็นค่าเฉลี่ยใช้ข้อมูล คาบ 30 ปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2534 – 2563
- สถิติภูมิอากาศที่มีค่าเป็นที่สุดใช้ข้อมูล ตั้งแต่ พ.ศ. 2494 – 2565

ศูนย์ภูมิอากาศ กองพัฒนาอุตุนิยมวิทยา

กรมอุตุนิยมวิทยา

มกราคม 2566